

HANDIKAPP FÖRBUNDEN

Sundbyberg 2013-08-21

Er referens: S2013/3597/PBB

s.registrator@regeringskansliet.se

s.pbb@regeringskansliet.se

Handikappförbundens yttrande om en enklare plan- och bygglovsprocess, Plangenomförandeutredningen SOU 2013:34

Handikappförbunden är en samarbetsorganisation för 38 funktionshinderförbund som tillsammans representerar ca 400 000 människor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Handikappförbunden anser att det är positivt att modernisera planprocessen om det leder till att tillgänglighet och universell utformning tillämpas i alla led. Tillgänglighetskrav i byggd miljö har funnits i svensk lagstiftning i decennier men tillämpningen och framför allt egenkontrollen har inte fungerat. Detta leder till byråkrati och kostnader när brister i samband med ny- och ombyggnation uppstår. Vi vill därför framhålla nödvändigheten av att:

- kontrollapparaten kring tillgänglighet effektiviseras och säkerställs
- all information och kommunikation om områdesplaner ska göras på ett tillgängligt, användbart och begripligt sätt så att personer med funktionsnedsättning har förutsättningar att bedöma relevans och kunna lämna synpunkter på planen
- möjlighet till insyn från funktionshindervisorganisationer och tillgänglighetsexperter finns så att brister i tillgänglighet- och användbarhet kan upptäckas innan det är alldeles för sent för att undvika höga kostnader
- uppföljning av den nya organisationen av plangenomförande säkerställs i samband med propositionen
- staten rustar kommuner med utbildning för samordning och kontroll för den nya processen inklusive kontroll av tillgänglighet och användbarhet

Inledande synpunkter

FN-konvention och samhällsvinster

Sedan konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning¹ tillkom har tillgänglighetskrav ökat internationellt. Att följa konventionen blir billigare i längden. I takt med att befolkningen blir allt äldre ser fler och fler länder vinsterna med att planera för universellt utformad miljö. Sverige kan förlora mycket även

¹ Se rekommendationer i Handikappförbundens alternativrapport till FN om konventionen artikel 9 Tillgänglighet <http://www.hso.se/Material/Projektet-Manskliga-rattigheter/Alternativrapporten-2011/>

samhällsekonomiskt, men också i konkurrenskraft om tillgänglighet- och användbarhetsperspektiven försvinner i plangenomförandeprocessen.

Rätt från början till slut

Tillgänglighetsperspektiv behöver finnas med och kontrolleras i alla led. Ett litet misstag kan innebära stora kostnader och förlängda processer när det ska rättas till i senare skede. Standarder är ett viktigt instrument för att säkerställa en basnivå för tillgänglighet / universell utformning. Men kommuner måste även kunna höja ribban och ställa högre krav för att säkerställa tillgänglighet i projekt som rör offentliga miljöer och flerfamiljsbostäder för att främja utvecklingen mot hållbar samhällsplanering. En byggnad som är tänkt att användas för ungdomar idag, kan snabbt behöva byggas om för en äldre befolkning till exempel. En europeisk standard för tillgänglighet i samband med upphandling kopplad till byggd miljö är under framtagande² Den kan få betydelse för ansvar och kontrollmetoder.

Insyn och demokrati

Demokratiaspekter när det gäller insyn från allmänheten måste säkerställas. Information ska finnas i tillgängliga och användbara format på webben och även för den som inte har internet. Det är också nödvändigt att planen presenteras på ett begripligt sätt så att människor med nedsatt kognitiv förmåga också kan ta till sig innehållet. Bristerna i implementering och kontroll av nuvarande lagstiftning samt konventionens artikel 4.3 gör det nödvändigt att plangenomförandeprocessen inbegriper möjlighet till insyn och påverkan av tillgänglighetsaspekter i flera led i processen.

Behov av utbildning, samordning och uppföljning

Trots reglering som rör tillgänglig och användbar byggd miljö finns stora brister i kontrollsystemen som gör att människor med funktionsnedsättning utestängs från arbete, restauranger, affärer och besöka vänner med mera. En ny plangenomförandeprocess ställer stora krav på samordning, utbildning och uppföljning för att säkerställa en universellt utformad miljö som fungerar långsiktigt för hela befolkningen oavsett funktionsförmåga.

Synpunkter på ett urval av förslagen

6.1.3 Förutsättningar för att detaljplanekravet ska kunna slopas

Handikappförbunden anser att tillgänglighet och universell utformning ska tydligt uttryckas i principer för bebyggelsens utformning och trafikförsörjning – som ett av de kriterier som alltid måste vara uppfyllt.

6.1.5 Förfarandet att upprätta översiktsplan och områdesplan

---

² Mandat 420 speglas i en svensk standardiseringskommitté under SIS
<http://www.sis.se/tema/Tillganglighet/>

Handikappförbunden anser att demokratiaspekter i plangenomförandeprocessen måste säkerställas. Information på webbplatsen utformas på ett tillgängligt och användbart sätt - texter måste skrivas på ett språk som gör det lätt att förstå, särskilt när det gäller att förstå hur man som medborgare berörs av planen.

6.2.4 En lagreglerad planbestämmelse kompletterar det obligatoriska innehållet efter genomförandetidens slut

Handikappförbunden anser att den kompletterande bestämmelsen som rör mått inte ska innebära avkall på tillgänglighet, eventuella gamla mått måste uppdateras med aktuella som rör tillgänglighet och användbarhet samt minst i nivå med gällande standarder.

6.6.1 Formkraven för detaljplaneprocessen begränsas

Handikappförbunden upprepar att demokratiaspekter i plangenomförandeprocessen måste säkerställas. Information på webbplatsen utformas på ett tillgängligt och användbart sätt - texter måste skrivas på ett språk som gör det lätt att förstå, särskilt när det gäller att förstå hur man som medborgare berörs av planen. Vi ser också att det måste finnas möjlighet till insyn från funktionshindervisorganisationer och tillgänglighetsexperter så att brister i tillgänglighet- och användbarhet kan upptäckas innan det är alldeles för sent och anses dyrt att åtgärda.

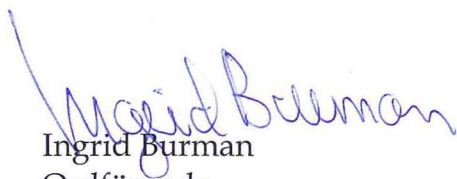
6.6.2 Enklare att förlänga genomförandetiden

Bra att det finns möjlighet att förlänga genomförandetiden, och att möjligheten används när det gäller att säkerställa tillgänglighetsaspekter.

6.6.4 Formerna för grannhörande inför bygglov ändras och endast den som har framfört invändningar får klaga

Handikappförbunden hänvisar till synpunkter kring demokratiaspekter under punkterna 6.1.5 och 6.6.1

Vänliga hälsningar

Ingrid Burman
Ordförande
Handikappförbunden